

חוזר מס הכנסה 18/2004 – מקצועית

הנדון: צו מס הכנסה (קביעת בורסה), התשס"ד - 2004

1. כללי:

1.1. נייר ערך הנסחר בבורסה

במסגרת פקודת מס הכנסה (להלן: "הפקודה") נקבעו הוראות מס מיוחדות, בד"כ שיעורי מס מוטבים, לרווח הון או לריבית, מני"ע ומעסקאות עתידיות הנסחרים בבורסה.

1.2. "בורסה" מוגדרת בסעיף 1 לפקודה כדלקמן:

"בורסה לניירות ערך שניתן לה רשיון לפי סעיף 45 לחוק ניירות ערך או בורסה אחרת שקבע שר האוצר לענין פקודה זו".

ההגדרה מקנה לשר האוצר סמכות לקבוע בורסות לענין הפקודה.

עד לתיקון מס' 94 לפקודה בשנת 1993, היה המונח "בורסה" מוגדר בסעיף 88 לפקודה. בעמ"ה 48/94 אריה לוינג נגד פ"ש ת"א 1, נקבע, בין היתר, כי המונח "בורסה" לענין סעיף 88 לפקודה מתייחס לבורסה לני"ע בתל אביב בלבד. לפיכך בהעדר קביעה, התייחס המונח "בורסה" שבסעיף 1 לפקודה, לבורסה בישראל בלבד, כל זאת עד ליום 31/12/02. ראה הרחבה נוספת לנושא זה בחוזר מס הכנסה 12/97.

1.3. בתאריך 01/01/2004 פורסם בק"ת 6283 התשס"ד בע"מ 128, צו מס הכנסה (קביעת בורסה), התשס"ד – 2004 (להלן - "הצו"). הצו נקבע מכח סמכותו של שר האוצר בסעיף 1 לפקודה.

מטרת הצו להגדיר "בורסה" לענין סעיפים מסוימים בפקודה ובנוסף, לקבוע קריטריונים לשוק מוסדר שיחשב כבורסה לענין סעיפי הפקודה.

תחילת הצו הינה מיום 01/01/03, למעט חריגים שיפורטו בהמשך.

כמו כן, נקבע בצו מס הכנסה (תיאומים בשל אינלציה) (קביעת מדינות לענין בורסה ושוק מוסדר), התשס"ד – 2004, כי לענין חוק התיאומים, יראו כל בורסה וכל שוק מוסדר בכל מדינה מחוץ לישראל, כבורסה או כשוק מוסדר, לפי הענין. מועד תחילתו של צו זה הינו ב- 1/1/2003.

יודגש כי המונח "בורסה" לענין חוק התיאומים, יהא בהתאם להגדרת "בורסה" לענין פקודת מס הכנסה.

1.4. ככלל, מהווה הבורסה "שוק" ציבורי שבו נסחרים מניות של חברות וניירות ערך נוספים. המסחר בבורסה בישראל מתנהל בשיטה ממוחשבת (שיטת "הרצף"), שבה פקודות קניה ומכירה "נפגשות" במערכות המחשב של הבורסה לניירות ערך בתל אביב. בסוף כל יום מסחר, מועברים ניירות הערך והתמורות הכספיות בגינם דרך מסלקת הבורסה בין חברי הבורסה, באופן שניירות הערך נרשמים על שם הקונים והמוכרים מזוכים בתמורה כספית.

המסחר בני"ע ובאג"ח בחו"ל מתנהל גם בבורסות (EXCHANGE) וגם בשווקים אחרים (MARKET). בעוד שבבורסות נסחרות לרוב מניות ועסקאות עתידיות ומעט מאד אג"ח, הרי שהמסחר באיגרות חוב, רובו ככולו, מתנהל בשווקים שאינם בורסה. המסחר באג"ח בישראל מתנהל על פי רוב דרך הבורסה בתל אביב.

בשווקים הללו, מנוהל המסחר ע"י סוחרים מורשים (MARKET MAKERS), אשר מבצעים את עסקאות הקניה והמכירה מול הלקוחות. סוחרים מורשים אלו, מפרסמים ציטוטים לשער שבו ניתן לבצע עסקת מכירה/ קניה באג"ח או את טווח השערים היומי, באחד או יותר מהאמצעים האלקטרוניים המקובלים בעולם כגון רויטרס, בלומברג וכד'.

1.5. כאמור, הוראות הפקודה לאחר תיקון מס' 132, קובעות בחלק ה- 3 ובסעיף 125ג, שיעורי מס מוטבים לרווח הון ממכירת ניירות ערך ועסקאות עתידיות הנסחרים בבורסה ולריבית מאיגרות חוב הנסחרות בבורסה או בשוק מוסדר, בהתאמה. בנוסף, סעיפים אחרים בפקודה משתמשים במונח "בורסה".

מטרת חוזר זה לסקור את הוראות הצו והשלכותיו על סעיפי הפקודה השונים.

2. הוראות הצו

הוראות הצו קובעות הגדרה שונה למונח "בורסה" לסעיפים בפקודה. השוני בהגדרה מתייחס למיקום הבורסה (המדינה בה מתנהלת הבורסה) ולאופן ההיסחרות (מסחר בבורסה או בשוק מוסדר).

2.1. הכלל

סעיף 2 לצו קובע כי בורסה לעניין הפקודה (כל סעיפי הפקודה), תהא בורסה לניירות ערך או לעסקאות עתידיות בכל מדינה מחוץ לישראל וכן שוק מוסדר (הגדרת "שוק מוסדר" – ראה בסעיף 3 לחוזר זה). המונח בורסה בחו"ל מתייחס לכל בורסה המתנהלת על פי הכללים שנקבעו בידי מי שרשאי לקבעם על פי דין במדינה שבה היא מתנהלת (באופן דומה לקביעה בסעיף 45 לחוק ניירות ערך). יצויין כי הבורסה בישראל הינה "בורסה" לצרכי הפקודה מכח סעיף 1 לפקודה (ראה סעיף 1.2 לעיל).
יודגש כי הכלל האמור רלוונטי הן להוראות הפקודה והן להוראות חוק התיאומים.

2.2. חריגים

2.2.1. בסעיף 3 לצו, נקבע חריג המתייחס להגדרת "בורסה" לעניין סעיפים 97(ג1), 101, חלק ה-2, חלק ה-3 וסעיף 125 לפקודה (להלן – "סעיפי ההטבות"). הקביעה מתייחסת לכל סעיפי הפקודה בהם נקבעו שיעורי מס מופחתים (10% ו-15%) לרווח הון ולריבית וכן לסעיפים המתייחסים להחלפת מניות לפי סעיף 104 לפקודה.

על פי אותו חריג, יהיה המונח בורסה לעניין סעיפי ההטבות, רלוונטי לבורסה או לשוק מוסדר המתנהלים אך ורק במדינה גומלת, כהגדרתה בסעיף 196 לפקודה (להלן – "מדינת אמנה").

משמעות הקביעה היא כי שיעורי המס המופחתים והקביעה כי רישום מהווה מכירה בסעיף 101 לפקודה, יחולו רק על ניירות ערך הנסחרים במדינת אמנה. כל רווח הון או ריבית מנייר ערך אחר הנסחר בבורסה או בשוק מוסדר במדינה שאינה מדינת אמנה יהיו חייבים בשיעורי המס הרגילים (סעיף 91 לגבי רווח הון, 125 לגבי ריבית בידי יחיד ו-126(א) לגבי ריבית בידי חבר בני אדם).

2.2.2. בסעיף 4 לצו נקבע כי תחילתו של הצו לענין סעיף 97(ג1) הינה מיום 01/01/2004. בצו מס הכנסה (הקלת מס במכירת איגרת חוב הנסחרת בבורסה מחוץ לישראל)(הוראת השעה), התשס"ג – 2003, מכוח סעיף 97(ג1), נקבע כי בשנת המס 2003 בלבד, שיעור המס שיחול על רווח ההון הריאלי הנובע ממכירת אג"ח שהנפיק חבר בני אדם תושב ישראל יהיה 15%. לפיכך, הקביעה בצו האמור תחול על מכירת אג"ח בבורסה מחוץ לישראל בשנת המס 2003 (ללא תלות אם המסחר הינו במדינה גומלת או אם לאו).

2.2.3. סעיף 5 לצו קובע שני חריגים נוספים לעניין התחולה:

2.2.3.1. הוראות סעיף 3 לצו לא יחולו לעניין ניירות ערך זרים כהגדרתם בתקנות מס הכנסה (קביעת ניירות ערך זרים והוראת השעה), התשס"ג – 2002 ותקנות מס הכנסה (קביעת ניירות ערך זרים לעניין קופות גמל), התשס"ד – 2004, בשנות המס 2003 ו-2004.

משמעות קביעה זו היא כי הבדיקה לגבי ניירות ערך זרים בשנות המס 2003 ו-2004, תהא ביחס לכל בורסה או שוק מוסדר בעולם (ללא תלות אם המסחר הינו במדינה גומלת או אם לאו). התוצאה הינה מיסוי בשיעור מס של 35% בגין ניירות ערך זרים הנסחרים בבורסות העולם. משנת 2005, צפויה השוואה של שיעור המס אולם הדבר תלוי בתיקוני חקיקה.

2.2.3.2 חריג נוסף מתייחס לסעיף 97(א)(1) לפקודה. בהתאם לאותו חריג, המונח "בורסה" שבסעיף 97(א)(1), בנוסחו בשנת 2003, יכלול רק את הבורסה לניירות ערך בישראל. לפיכך, הוראת הפטור האמורה, תחול רק על רווח הון ממכירת אג"ח הנסחר בבורסה לניירות ערך בישראל.

בשנת 2004 ואילך, תחול הוראת הפטור שבסעיף 97(א)(1) לפקודה, אך ורק על רווח הון ממכירת איגרת חוב (שאינה אג"ח להמרה) הנסחרת בבורסה בישראל בלבד (בהתאם לקביעה בגוף אותו סעיף).

3. הגדרת שוק מוסדר

- בסעיף 1 לצו מוגדר "שוק מוסדר". במסגרת ההגדרה נקבעו התנאים לקביעת שוק מוסדר. המונח "שוק מוסדר" מוגדר כאחת מהחלופות שיפורטו להלן:
- 3.1 מסחר בניירות ערך (כהגדרתם בסעיף 105יא לפקודה) מעל הדלפק בשוק ה – NASDAQ בארה"ב.

3.2. מערכת שבאמצעותה מתנהל מסחר באגרות חוב, על פי כללים שנקבעו ע"י מי שרשאי לקבעם על פי דין במדינה שבה השוק המוסדר מתנהל. דהיינו, מערכת שבה כללי המסחר בשוק המוסדר נקבעו על פי חוק באותה מדינה או על ידי גוף אחר שהינו בעל הסמכות על פי החוק, לקבוע כללים כאמור.

ובלבד שמתקיימים באותו שוק כללים ברורים לגבי כל אחד מהתנאים הבאים:

3.2.1. היקף ההנפקה, ההחזקה המינימלית הנדרשת באגרות חוב ע"י הציבור לאחר ההנפקה ולגבי מספר המחזיקים באגרות חוב אלו, שיעור ההחזקה ושווי ההחזקה באגרות החוב.

3.2.2. העברת התמורה או איגרות החוב ורישום הפעולה. דהיינו, התמורה וניירות הערך מועברים בין עושי השוק והסוחרים באמצעות מסלקה מוסדרת (Clearing House), ומתנהל בה רישום ומעקב מסודרים של כל העסקאות שבוצעו.

3.2.3. תנאים להפסקת המסחר באגרות החוב, מחיקת איגרות החוב מהמסחר וכן חידוש המסחר באגרות החוב.

להלן כדוגמא הקריטריונים בהנפקת אג"ח קונצרניות בבורסה בתל אביב :

קריטריון	הסף בבורסה בתל אביב
היקף ההנפקה	לא יפחת מ – 24 מליון ₪
החזקה מינימלית הנדרשת באג"ח ע"י הציבור לאחר ההנפקה	200,000 ₪ (ניתן לחבר מספר מחזיקים למחזיק אחד לענין סף ההחזקה בש"ח)
מספר מחזיקים מקרב הציבור באג"ח לאחר ההנפקה	מינימום של 35 מחזיקים
שיעור ההחזקה באג"ח ע"י הציבור	לא יפחת מ – 24 מליון ₪
שם המסלקה דרכה מועברים התמורה ונרשמות אג"ח	מסלקת הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ
תנאים להשעיית המסחר	אי בהירות אי פרסום דו"חות כספיים מינוי כונס נכסים וכד'
תנאים למחיקת אג"ח מהמסחר	שווי שוק סדרת האג"ח נמוך מ – 1.6 מליון ש"ח
תנאים לחידוש המסחר באג"ח	אין תנאים לחזרה למסחר

יובהר כי המונח בורסה, אינו כולל מסחר בעסקאות עתידיות ושטרי חוב (NOTES), כהגדרתם בסעיף 105א לפקודה, המתבצעים מעבר לדלפק (O. T. C.).

4. דרכי הוכחה

כללי :

ככלל, כמי שמבקש הטבה בשיעור המס, על הנישום להוכיח שאכן הזירה מהווה בורסה או שוק מוסדר, לפי העניין וכן שנייר הערך נסחר באותה הזירה. נטל ההוכחה, שנייר הערך נסחר בבורסה או בשוק מוסדר לענין קביעת שיעורי המס בגין ההכנסות הנובעות מניירות הערך או אג"ח חל על הנישום אשר ההכנסה נצמחה בידו. במקרים אלו, על הנישום להמציא מסמכים רשמיים מהבנק, הברוקר ו/או מערכת המסחר עצמה בה בוצעה העסקה, המעידים כי נייר הערך או האג"ח הנבדקים נסחרים בה, וכי מערכת המסחר עצמה עומדת בתנאי הצו. המסמכים אותם הנישום אמור להמציא, להנחת דעתו של פקיד השומה, אמורים לספק מידע לגבי התנאים שנקבעו בצו. ניתן להעזר באסמכתאות המעידות על קיומם של מנגנונים נוספים שיסייעו לבדיקת הקביעות האמורות בצו כגון :

1. נייר הערך או האג"ח נשוא הבדיקה, נרכש בבורסה או בשוק המוסדר המתנהל במדינת אמנה (הבדיקה האמורה תתייחס גם למועד רכישתו וגם למועד מכירתו).
2. הוכחות לגבי קיומו של מנגנון אובייקטיבי אשר קובע ומפקח על המסחר ודרך ניהולו (ציטוטים, צורת המסחר והסליקה). אותו מנגנון הוא בשליטת גוף מוסדר על פי חוק.

3. הוכחות לגבי המצאותו של Market Maker (ברוקר) בשוק, אשר מולו ניתן לבצע, בכל רגע נתון, עסקאות באג"ח.

4. השער שבו בוצעה העסקה או טווח השערים היומי של נייר הערך או האג"ח מפורסמים באחד או יותר מהאמצעים האלקטרוניים המקובלים (רויטרס, בלומברג).

5. ישנו פתרון סליקתי מוסדר לפי סמכות חוקית (ישנו גורם אחד מוסדר דרכו מועברים נייר הערך והתמורה בין המוכר לקונה) - עסקת המכירה והקניה עברה דרך מסלוקה מסודרת כגון OCC, DTC, EuroClear, Clearstreambank וכו'.

6. באם המדובר בשוק מוסדר התקיימו כל התנאים שנקבעו בצו לגביו.

לבירורים נוספים בנושאי בורסה ושוק מוסדר ניתן לפנות למחלקה המקצועית.

5. ההתייחסות למונח "בורסה" בפקודה לאחר תיקון 132 ופרסום הצו (מ – 01/01/2003).

סעיף	בורסה רלוונטית	משמעות הקביעה
פקודת מס הכנסה		
7	בעולם למעט הבורסה בישראל	חברה ש 51% לפחות מהון מניותיה נסחרות בבורסה רשאית לפנות לנציב לשם קביעת תקופת שומה מיוחדת.
9(ב15)	בעולם לרבות בישראל	פטור על הכנסה מדיבידנד או מריבית, שמקבל תושב חוץ בשל נייר ערך של חברה הנסחר בבורסה שנרכש במט"ח, בכפוף למגבלות הסעיף.
1א20	בעולם למעט ישראל	הגדרת חברת אחזקה תעשייתית, לענין תקרה כוללת לניכוי בשל מחקר ופיתוח, כחברה שלפחות 80% מנכסיה למעט נכסים שמקורם מכספים שנתקבלו מהנפקה בבורסה בחוץ לארץ עד תום שנה ממועד ההנפקה – מושקע בהון מניות של חברה תעשייתית או בהלוואות ל – 3 שנים לפחות לחברה תעשייתית
65	בעולם לרבות ישראל	קובע כי ריבית מועדפת הינה, בין היתר, ריבית, דמי ניכיון או רווחים אחרים הנובעים מאיגרת חוב הרשומה למסחר בבורסה. כמו כן קובע כי רווח הון מועדף הינו ממכירת ני"ע הרשום למסחר בבורסה או מעסקה עתידית שחלים עליה שיעורי המס שנקבעו בחלק ה3 לפקודה, לענין חישוב הכנסות של בני הזוג בחישוב מאוחד.
94ב	בעולם לרבות ישראל	לא יחושבו רווחים ראויים לחלוקה על מכירת מניות הנסחרות בבורסה
97(א1)	בורסה לני"ע בישראל בלבד	מ – 2004 ואילך רווח הון במכירת אג"ח שאינה המירה הונפקה לפני 08/05/00 ונרשמה למסחר לפני 01/01/03 – יהיה פטור ממס.
97(ב2)	בורסה לני"ע בישראל בלבד	ב – 2003 רווח הון במכירת אג"ח הנסחר בבורסה בת"א פטור ממס
		רווח הון הנובע ממכירת ני"ע הנסחרים בבורסה בת"א בידי תושב חוץ, יהיו פטורים ממס.

סעיף	בורסה רלוונטית	משמעות הקביעה
101	כל בורסה המתנהלת בישראל או במדינת אמנה.	יחול אירוע מס ברישום מניות בבורסה. במידה והרישום למסחר לא נעשה במדינת אמנה לא יחול סעיף 101, ומכירת המניה בפועל תמוסה כרווח הון רגיל לפי סעיף 91 לפקודה.
102	בעולם לרבות בישראל	סעיף 102(ב)(3) קובע כי במידה והמניה או האופציה המוקצית לעובד רשומות למסחר או נרשמות למסחר תוך 90 יום מיום ההקצאה – יראו בכל שווי ההטבה עד גובה השווי הבורסאי כהכנסת עבודה אף אם נבחר המסלול ההוני.
חלק ה 2	כל בורסה המתנהלת בישראל או במדינת אמנה.	103 – בביצוע מיזוג בהתאם להוראות סעיף 103, ההקלות לגבי המשך ההחזקה בזכויות בחברה הקולטת מאפשרות הנפקה בבורסה [103ג(9)].
		104 – בביצוע העברת נכסים תמורת מניות בהתאם להוראות סעיף 104, ההקלות לגבי המשך ההחזקה בזכויות בחברה הקולטת מאפשרות הנפקה בבורסה (104ד).
		104(ח) – מכירת מניות על דרך של החלפה עם מניות חברה נסחרת ניתן לביצוע רק עם החברה נסחרת בבורסה
		105 – בביצוע פיצול בהתאם להוראות סעיף 105, ההקלות לגבי המשך ההחזקה בזכויות בחברה המתפצלת ממשיכה והפצל, מאפשרות הנפקה בבורסה [105ג(8)].
105יב	כל בורסה המתנהלת בישראל או במדינת אמנה.	רווח ההון הנובע ממכירת נייר ערך, עסקה עתידית או אג"ח יהא זכאי לשיעורי מס מוטבים בגובה 10%/15%. רווח ההון הנובע ממכירת נייר ערך זר יהא זכאי לשיעורי מס מוטבים בגובה 15% משנת 2005 ואילך בכפוף להוראות ב 105יג לענין זה.
105יג(א) 105יג(ב) 105יג(ג)	בורסה לני"ע בישראל בלבד	קביעת מחיר מקורי חדש יהא רק לנייר ערך הנסחר בבורסה כאמור
105יג(ה)	כל בורסה המתנהלת בישראל או במדינת אמנה.	שיעורי המס בחלק ה 3 ומנגנון קביעת מחיר מקורי חדש יהא יחול גם ניירות ערך דואליים וגם על מניות של חברות אשר בעת רישומן לבורסה חל עליהן הוראות סעיף 21א לחוק עידוד תעשייה (מיסים) או סעיף 97(ג)
105טו	כל בורסה המתנהלת בישראל או במדינת אמנה.	בעת ביצוע קיזוז הפסדים בתוך חלק ה 3 יתורגמו ההפסדים והרווחים למס ויקוזזו בשיטת מס כנגד מס
סעיף	בורסה רלוונטית	משמעות הקביעה

ג125	כל בורסה המתנהלת בישראל או במדינת אמנה.	ריבית או דמי ניכיון שמקורם באג"ח נסחרות ימוסו בשיעורי מס של 15%/10%
חוק התיאומים בשל אינפלציה		
6	בעולם לרבות בישראל	בעת חישוב רווח מנייע לחברה המיישמת את חוק התיאומים יובאו בחשבון כל נייר ערך הנסחר בבורסה או בשוק מוסדר או נייר ערך של חברה שחלק מניירות הערך שלה רשומים למסחר בבורסה.
א27	בעולם לרבות בישראל	חברה שתבעה הטבות לפי סעיף 53 לחוק עידוד השקעות הון (הטבה לחברה בהשקעת חוץ גדולה), תפחית מסכום הניכוי בשל אינפלציה סכום השווה לסכומי השקעותיה בניירות ערך שאינם נסחרים בבורסה
תוספת ב'	בעולם לרבות בישראל	כל נייר ערך או אג"ח בחברה הנסחר בבורסה יחשבו כנכס קבוע
תוספת ג'	בעולם לרבות בישראל	כל תמורה ממכירת נייע בבורסה יחשב כשינוי חיובי בהון
חוק מיסוי מקרקעין		
8	כל בורסה המתנהלת בישראל או במדינת אמנה.	יחול אירוע מס ברישום מניות בבורסה. במידה והרישום למסחר לא נעשה במדינת אמנה לא יחול המנגנון בסעיף 101, ומכירת המניה בפועל תמוסה כשבח רגיל לפי סעיף 48 לחוק.
חוק עידוד התעשייה (מיסים)		
ב5	בעולם לרבות בישראל	חברה תעשייתית שרשמה את מניותיה למסחר בבורסה תוכל לנכות את הוצאות ההנפקה ב – 3 שיעורים שווים

בברכה

נציבות מס הכנסה ומיסוי מקרקעין